

Handreiking

landelijk product

Mockingbird Pleegzorg

Colofon

Titel

Landelijk product Mockingbird Pleegzorg

Auteurs

Wolter van Dam (Gemeenschappelijke regeling Jeugd en Wmo Midden-Holland)

Rosa Verstappen (Regio Noord-Limburg)

Totstandkoming

Dit product is tot stand gekomen dankzij de waardevolle inzet en betrokkenheid van de deelnemende pleegzorgorganisaties, de betrokken jeugdzorgregio's en Stichting Ondersteuning Pleeggezin. Wij spreken onze oprechte dank uit aan iedereen die heeft bijgedragen aan de ontwikkeling van dit product.

Inhoud

1. Aanleiding	3
2. Productbeschrijving	5
2.1 Inhoudelijke visie/Omschrijving	5
2.2 Doel/beoogd resultaat	5
2.3 Hulpinhoud Mockingbird - productspecifieke eisen	6
3. Parameters en Rekenmodel	7
3.1 Bouwsteen 1: Hubhomevergoeding	7
3.2 Bouwsteen 2: Activiteitenbudget	7
3.3 Bouwsteen 3: Mockingbird begeleider	8
3.4 Bouwsteen 4: Gedragwetenschapper	8
3.5 Bouwsteen 5: Mockingbird Teamleider	8
3.6 Bouwsteen 6: Risico-opslag en kwaliteitsborging	8
3.7 Overzicht bouwstenen	8
3.8 Officieel tarief en productcode Mockingbird Pleegzorg	9

1. Aanleiding

In de onderstaande paragrafen wordt uiteengezet wat Mockingbird inhoudt, welke internationale ervaringen en resultaten eraan ten grondslag liggen, en hoe deze hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van een landelijk product Mockingbird in Nederland. Hiermee wordt een samenhangend beeld geschetst van zowel de inhoudelijke uitgangspunten als de meerwaarde van deze aanpak binnen de jeugdzorg.

De pleegzorg in Nederland staat onder toenemende druk. Er is sprake van een tekort aan pleegouders en een groeiende ondersteuningsbehoefte, wat leidt tot instabiliteit in plaatsingen. Een gevolg hiervan is dat kinderen vaker worden doorgeplaatst of (tijdelijk) verblijven in een gezinshuis of residentiële voorziening. Vanuit deze context is het de ambitie om met Mockingbird een duurzame en positieve verandering in pleegzorg te realiseren. De inzet is gericht op het versterken en behouden van pleeggezinnen en het vergroten van stabiliteit in plaatsingen. Mockingbird speelt hierop in door pleeggezinnen te verbinden in een ondersteunend netwerk (constellatie), waarin zij elkaar versterken. Ervaren Hub-home pleegouders vervullen hierin een centrale rol en bieden laagdrempelige ondersteuning aan zowel pleegkinderen als pleegouders, in samenwerking met een professional. Door deze combinatie van onderlinge steun en professionele nabijheid ontstaat een sterk netwerk rondom het pleegkind en pleegouders. Dit vergroot de stabiliteit van plaatsingen en de draagkracht van pleeggezinnen.

Internationaal onderzoek toont aan dat Mockingbird leidt tot meer behoud van pleegouders, minder uitval en betere uitkomsten voor kinderen, zowel op de korte als lange termijn. Evaluaties onder tientallen netwerken en honderden pleeggezinnen tonen aan dat het aantal pleegouders dat stopt aanzienlijk lager ligt binnen Mockingbird dan daarbuiten. Tegelijkertijd blijkt het model financieel effectief: investeringen worden grotendeels terugverdiend door onder andere minder uithuisplaatsingen naar zwaardere vormen van zorg en minder crisissituaties. Deze internationale ervaringen onderstrepen de potentie van Mockingbird als duurzame en effectieve versterking van pleegzorg.

Omdat deze ervaringen positief zijn, is Stichting Ondersteuning Pleeggezin gestart om deze vernieuwing in pleegzorg ook in Nederland te ontwikkelen. Op dit moment zijn acht regio's gestart met Mockingbird pleegzorg en is er behoefte aan structurele borging binnen de reguliere inkoop van jeugdzorg. Om eenduidigheid en continuïteit te creëren, is een landelijk product Mockingbird pleegzorg ontwikkeld. Onder leiding van Wolter van Dam en Rosa Verstappen is gewerkt aan een uniforme uitwerking van inhoud, werkwijze en tarieven. Dit landelijke kader biedt houvast voor gemeenten en pleegzorgorganisaties en maakt het mogelijk om Mockingbird pleegzorg op een consistente manier toe te passen in verschillende regio's. Tegelijkertijd draagt het bij aan administratieve vereenvoudiging en herkenbaarheid.

Voor de ontwikkeling van de landelijke productcode is gestart met een ambtelijke werkgroep en een klankbordgroep. De klankbordgroep had primair een informerende en consulterende rol, en droeg bij aan het creëren van draagvlak onder verschillende regio's. Binnen de ambtelijke werkgroep zijn de productbeschrijving en het bijbehorende rekenmodel inhoudelijk uitgewerkt. Deze werkwijze heeft bijgedragen aan brede betrokkenheid en draagvlak in meerdere regio's in Nederland. Aansluitend is een marktconsultatie uitgevoerd. In het kader van deze consultatie is, in samenwerking met drie regio's, een productbeschrijving en een bijbehorend rekenmodel opgesteld, gebaseerd op de uitkomsten van de maatschappelijke businesscase van AEF. Alle pleegzorgorganisaties die momenteel werken met Mockingbird zijn benaderd en uitgenodigd om hun input te leveren. De opbrengsten van deze consultatie zijn verwerkt in de voorliggende definitieve productbeschrijving en het bijbehorende rekenmodel.

2. Productbeschrijving

In de onderstaande paragrafen vindt u de productbeschrijving van Mockingbird Pleegzorg. Deze beschrijving vormt een aanvulling op de landelijke handreiking Pleegzorg en biedt nadere toelichting op de specifieke werkwijze, uitgangspunten en meerwaarde van het Mockingbird-model.

2.1 Inhoudelijke visie/Omschrijving

Iedere jeugdige verdient een veilige plek om op te groeien: een thuis. Een omgeving waarin hij of zij zich gezien, gehoord en beschermd voelt. Wanneer kinderen (tijdelijk) niet thuis kunnen wonen is het uitgangspunt hen een stabiele woonsituatie te bieden met een gezinsstructuur, zoals o.a. een pleeggezin. Een pleegzorgplaatsing duurt vaak tot het 21e jaar van de jeugdige.

Bij Mockingbird pleegzorg worden 6-10 pleeggezinnen via een HUB-Home (als centraal steunpunt) aan elkaar verbonden. Zo wordt er een steunend, lerend en duurzaam netwerk gecreëerd voor pleegkinderen en pleegouders. Door Mockingbird creëren we een setting waarin pleeggezinnen op een vanzelfsprekende, familiale manier samenkomen. Hierdoor wordt pleegzorg minder 'bijzonder' of uitzonderlijk, zoals jeugdigen dat soms wel ervaren in andere omgevingen zoals op school. De woonsituatie van de jeugdige wordt genormaliseerd en de plaatsing meer stabiel, waarbij informele steun, praktische hulp en onderlinge uitwisseling structureel georganiseerd wordt. Inzet van aanvullende (ambulante) zorg en doorstroom naar zwaardere residentiële voorzieningen wordt beperkt of voorkomen. Mockingbird sluit aan bij de reguliere pleegzorg voor alle jeugdigen die opgroeien in pleeggezinnen en richt zich op het versterken van hun stabiliteit, welzijn en ontwikkelingskansen. (HUB-Home) Pleegouders zijn niet in dienst bij een pleegzorgorganisatie, maar worden hier wel door begeleid en krijgen een (pleegzorg)vergoeding. Daarnaast krijgen zij een activiteitenbudget wat ingezet wordt voor de versterking van de relaties in het netwerk.

2.2 Doel/beoogd resultaat

Met zowel pleegzorgbegeleiding als ondersteuning vanuit de HUB-Home pleegouders wordt het mogelijk gemaakt dat jeugdigen langer in het(zelfde) pleeggezin kunnen wonen en dat er minder aanvullende zorg nodig is. Door onderling een veilig en vertrouwd netwerk te creëren, kunnen pleegkinderen en pleegouders elkaar van zowel praktische als emotionele steun voorzien. Breakdowns worden hiermee voorkomen en de draagkracht/draaglast blijft in balans. Door de ervaren steun is bijplaatsen in een pleeggezin mogelijk, wat meer ruimte biedt om broers en zussen samen of in eenzelfde Mockingbird netwerk onder te plaatsen. Deze aanpak maakt het bovendien aantrekkelijker om pleegouder te worden én te blijven. Daardoor blijft het aantal pleegzorgplekken stabiel of neemt zelf toe waardoor meer kinderen zo thuis mogelijk kunnen opgroeien. Een toename van het aantal pleegzorgplekken, vergroot de kans op een betere match tussen pleegkind en pleeggezin. Tegelijkertijd versterkt deze

werkwijze het meerogenprincipe, omdat er meer betrokken volwassenen rond het kind staan. Dit vergroot de kans dat het kind een natuurlijk vertrouwensrelatie ontwikkelt en biedt pleegouders meer steun bij het omgaan met complexe problematiek. Samen draagt dit bij aan een stabiele en duurzame woon- en ontwikkelomgeving voor het kind.

2.3 Hulpinhoud Mockingbird - productspecifieke eisen

- Zorgaanbieder biedt naast Mockingbird ook reguliere pleegzorg en bijhorende eisen.
- Zorgaanbieder is verantwoordelijk voor het creëren en onderhouden van het Mockingbird netwerk.
- Een Mockingbird netwerk bestaat uit 1 HUB-Home en 6-10 pleeggezinnen
 - Binnen het netwerk zijn (ongeveer) 9 pleegkinderen aanwezig. Het betreft jeugdigen die (tijdelijk) niet meer in het eigen gezin kunnen wonen
- Het HUB-Home pleeggezin;
 - Zijn ervaren pleegouders
 - Zij organiseren maandelijks een bijeenkomst voor het netwerk, wat geen vrijblijvend karakter heeft, ten behoeve van het versterken van de onderlinge relaties. Het draagt bij aan gewone familiemomenten binnen een groter netwerk passend bij uitgangspunten van de Mockingbird werkwijze. Hiervoor is er activiteitenbudget beschikbaar.
 - Heeft twee bedden beschikbaar voor gepland en ongepland logeren voor pleegkinderen uit het netwerk
 - Biedt zowel praktische als emotionele ondersteuning aan de pleeggezinnen en pleegkinderen in het netwerk
 - Stelt het HUB-Home open voor contactmomenten tussen pleegkinderen en hun (pleeg)ouders
 - Biedt een plek waar de (pleeg)kinderen uit het netwerk samen kunnen spelen
 - Werkt netwerkgericht door (1) de pleeggezinnen met elkaar te verbinden en door (2) het eigen gezin van de pleegkinderen te betrekken bij o.a. de georganiseerde bijeenkomsten/activiteiten
- Aan ieder HUB-Home worden 6-10 pleeggezinnen (satellietgezin) gekoppeld waarbij uitgegaan wordt van gemiddeld 9 pleegkinderen per netwerk.
- Van de betrokken pleeggezinnen wordt actieve deelname verwacht o.a. tijdens de maandelijks georganiseerde bijeenkomsten. Het principe van geven en nemen staat hierbij centraal.
- Aanvullende (specialistische) zorg t.b.v. het pleegkind kan worden ingezet op grond van een aparte verwijzing.
- Mockingbird Pleegzorg kan niet worden gestapeld met logeeropvang.
- Een vaste, in Mockingbird geschoolde, pleegzorgwerker, per netwerk voor 3-4 uur per week. Deze medewerker is HBO geschoold & SKJ geregistreerd. De Mockingbird pleegzorgwerker is aanwezig bij de maandelijkse bijeenkomsten.
- Gedragswetenschapper, WO geschoold, voor 90 minuten per week.

3. Parameters en Rekenmodel

In navolging op de landelijke handreiking voor pleegzorg is het tarief voor Mockingbird Pleegzorg opgebouwd vanuit een aantal bouwstenen. Dit mede in navolging op de maatschappelijke businesscase die in opdracht van VWS is opgesteld door AEF.¹ Onderstaande bouwstenen dekken de structurele kosten voor Mockingbird Pleegzorg. Het opstarten van deze vorm van pleegzorg kan incidentele kosten met zich meebrengen. Deze zijn niet meegenomen in de totstandkoming van het tarief. Onderstaande bedragen hebben als peildatum 2026 en dienen jaarlijks geïndexeerd te worden op basis van 90% OVA en 10% PPC. De Index wordt jaarlijks gepubliceerd door de VNG.

Algemene uitgangspunten

Bij het tarief gaan we uit van een inspanningsgerichte bekostiging (PxQ). Daarbij rekenen we met gemiddeld negen kinderen binnen een constellatie, waarbij voor de pleegzorgvergoeding wordt uitgegaan van een gemiddeld etmaaltarief van €27,50 (prijspeil 2024).

3.1 Bouwsteen 1: Hubhomevergoeding

De hubhomevergoeding is op advies van stichting Ondersteuning Pleeggezin initieel vastgesteld op tweemaal de pleegzorgvergoeding. In verschillende regio's kwam naar voren dat deze vergoeding door hubhomeouders als 'hoog' ervaren werd. Als inkoopregio's hebben we in de marktconsultatie dan ook de hubhomevergoeding bijgesteld naar éénmaal de pleegzorgvergoeding per etmaal. Dit in navolging op het advies van AEF.

Echter is vanuit de marktconsultatie gebleken dat het doorvoeren van deze aanpassing als te snel werd ervaren. De hubhomevergoeding is daarom vastgesteld op 1.5 maal de pleegzorgvergoeding. Uitgaande van gemiddeld 9 kinderen in een constellatie is deze parameter vastgesteld op €5,28 per etmaal.

3.2 Bouwsteen 2: Activiteitenbudget

Het activiteitenbudget van €500 houden we in stand. Als regio's zijn we van mening dat deze middelen juist belangrijk zijn om een constellatie voldoende in stand te houden. Naast de kosten van de primaire activiteiten mogen ook vervoerskosten (benzinekosten of OV) gedekt worden vanuit deze middelen. Uitgaande van gemiddeld 9 kinderen in een constellatie is deze parameter vastgesteld op €1,83 per etmaal.

¹ <https://mockingbirdnederland.nl/wp-content/uploads/2025/06/Rapportage-eerste-maatschappelijke-business-case-Mockingbird.pdf>

3.3 Bouwsteen 3: Mockingbird begeleider

Vanuit de maatschappelijke businesscase van AEF is naar voren gekomen dat de extra inzet van een 'Mockingbird begeleider' geraamd kan worden op 3-4 uur per week. Vanuit de marktconsultatie is gebleken dat deze raming door de meeste aanbieders als reëel werd gezien. De kostprijs voor een Mockingbird begeleider is door AEF vastgesteld op €76 per uur (Peiljaar 2024). Na indexatie is het tarief van de Mockingbird begeleider vastgesteld op €83,82. Uitgaande van een inzet van gemiddeld 3,5 uur per week en 9 kinderen in een constellatie is deze parameter vastgesteld op €4,64 per etmaal.

3.4 Bouwsteen 4: Gedragswetenschapper

De inzet van de gedragswetenschapper is geraamd op gemiddeld 1,5 uur per week in navolging op de stellingname in het AEF-rapport. Wel is door de gehouden marktconsultatie het tarief bijgesteld van €111 (Prijspeil 2026) naar €131. Uitgaande van een gemiddelde inzet van gemiddeld 1,5 uur per week en 9 kinderen in een constellatie is deze parameter vastgesteld op €3,11 per etmaal.

3.5 Bouwsteen 5: Mockingbird Teamleider

De inzet van de Mockingbird teamleider is geraamd op gemiddeld 0,5 uur per week in navolging op de stellingname in het AEF-rapport en de gehouden marktconsultatie. Daarnaast is door de gehouden marktconsultatie het tarief bijgesteld van €111 (Prijspeil 2026) naar €117. Uitgaande van een gemiddelde inzet van gemiddeld 0,5 uur per week en 9 kinderen in een constellatie is deze parameter vastgesteld op €0,93 per etmaal.

3.6 Bouwsteen 6: Risico-opslag en kwaliteitsborging

Tot slot is er €1,12 opslag meegenomen voor risico en kwaliteitsborging per etmaal.

3.7 Overzicht bouwstenen

	Bouwstenen	Prijspeil 2026
1	Hubhome vergoeding per etmaal	€ 5.28
2	Activiteitenbudget per etmaal	€ 1.83
3	Mockingbird begeleiders	€ 4.64
4	Gedragswetenschapper	€ 3.11
5	Mockingbird Teamleider	€ 0.93
6	Risico-opslag en kwaliteitsborging 2%	€ 1.12
Totaal		€ 16.91

3.8 Officieel tarief en productcode Mockingbird Pleegzorg

De bouwstenen voor Mockingbird Pleegzorg worden als opslag gehanteerd boven op het reguliere voltijd pleegzorg tarief zoals opgenomen in de vigerende handreiking tarifiering en inkoop pleegzorg. Tezamen komen we uit op een tarief van €76,60 voor Mockingbird Pleegzorg.

Om een landelijke implementatie van het Mockingbird-product te faciliteren is in afstemming met Ketenbureau i-Sociaal Domein een landelijke productcode opgenomen in het Landelijk Productenboek. Deze productcode wordt gepubliceerd in de eerstvolgende release van het Productenboek.

De landelijke productcode die door regio's kan worden gebruikt, is:

44A75 – Mockingbird Pleegzorg Voltijd (inspanningsgericht)

